

GEHEIM.

Ondergeteekende, Mejuffrouw KRAUS, Frederika Gisela, geboren te Tjimahi, op den 28sten Augustus 1924, geen beroep hebbende en wonende te Soerabaja, van Hoogendorplan 2, verklaart hierbij met betrekking tot den moord op haar zuster Mejuffrouw KRAUS, Ernestina, Franziska, geboren te Tjimahi op den 15den Juli 1923 in leven leerling-hulptelegrafiste bij de Koninklijke Marine te Soerabaja, Daendelstraat 69, het ondervolgende:

Op den 29sten October 1945 ten 12 u. 30 min. werden ~~mi~~ mijn zuster, Mevrouw Wijmer en ik door de P.R.I. van het pand Daendelstraat 69 overgebracht naar het pand gelegen op de hoek Daendelstraat-van Riebeecklaan, in dit pand waren reeds + 100 vrouwen verzameld.

Wij werden allen in één vertrek opgesloten met de opdracht ons stil te houden en op verdere orders te wachten. Eten en drinken werden ons niet verstrekt. Circa 15 u. 30 min. werd opdracht gegeven, dat alle vrouwen naar huis mochten om het allernoodigste in te pakken. Ik zelf echter moest onder geleide van één der Pemoeda's gaan; - de latere moordenaar van mijn zuster. Hij sprak vloeiend Hollandsch; sprak trouwens altijd Hollandsch tegen ons-vrouwen, wanneer er geen andere P.R.I.'ers in de buurt waren.

Zijn lengte was + 1 m. 70, hij had groote zwarte oogen, een gebogen neus, een lichte huidskleur, was gezet en droeg een khaki-short. Kennelijk was hij geen Javaan, maar iemand, afkomstig ~~van~~ Sumatra. Hij sprak eenigszins slepend en lispelend.

In het pand Daendelstraat 69 aangekomen, opende ik mijn slaapkamer en begon het allernoodigste in een handdoek te wikkelen. Mijn begeleider hield zich bezig met het doorsnuffelen van van de slaapkamer en de daar aanwezige meubels.

Toen ik klaar was met inpakken, wendde ik mij tot hem en zeide "Ik ben klaar" en de kruk van de deur pakkend, wou ik mij uit de slaapkamer verwijderen.

Op dit oogenblik greep hij mij echter van achter om het middel en trok mij achteruit tegen zich aan, terwijl hij zeide: "Wij gaan eerst samen naar bed".

Door hem een stoot met mijn elleboog te geven, waardoor hij achteruit wankelde, wist ik mij uit zijn greep te bevrijden en snelde de kamer uit. Zich van den stoot herstellende, volgde hij mij en zijn groote revolver trekkend (hij droeg er twee, een groote

en

en een kleine), zeide hij tegen mij, terwijl hij haar
 laadde: "Als je niet naar binnen gaat, dan schiet ik je
 naar binnen. Als ik je gehad heb, schiet ik je toch dood.
 Je hebt te kiezen".

Waarop ik antwoordde: "Ik kies de kogel".

Hij zeide: "Ik schiet je dood in het bijzijn van al die
 andere vrouwen". Bij mij zelve overwegend, dan ik dan ten-
 minste van mijn zuster afscheid kon nemen, liep ik zoo
 hard ik loopen kon terug naar de plaats, waar de andere
 vrouwen zich verzameld hadden.

Daar aangekomen vertelde ik het geheele geval aan mijn
 zuster en Mevrouw Wymer. Mijn aanrander had mij niet op
 den voet gevolgd.

Een der daar aanwezige Pemoeda's (een die meer aan de
 gematigde kant was) vroeg aan ons drieën, waarom wij
 zoo opgewonden waren, waarop Mevrouw Wymer hem het geheele
 geval vertelde. Deze Pemoeda zeide toen, dat mijn aanrander
 zooiets wel eens meer geprobeerd c.q. gedaan had en een
 voorliefde had voor zwangere vrouwen, daarbij wees hij
 veelzeggende op een in zijn gevallen zwangere vrouw, die
 door mijn aanrander lastig was gevallen.

Deze zelfde Pemoeda kwam eenigen tijd later terug met de
 opdracht, dat wij ons voor het vertrek moesten klaar
 maken en op mij wijzend zeide hij "Nonna moesti keloear".
 Wij allen werden toen naar de achtergallerij gebracht. Mijn
 aanrander was daar toen ook aanwezig.

In tegenwoordigheid van al de daar aanwezige vrouwen
 beval hij mij tegen de muur te gaan staan, terwijl hij
 zijn kleine revolver trok en haar laadde.

Mij in mijn lot schikkend ging ik met mijn opengespreide
 armen tegen den muur staan. (Ik stond op geen meter afstand
 van hem). Mij echter bezinnend vloog ik, op het moment
 dat hij de revolver op mij richtte, op hem af; drukte
 met beide handen de opgeheven revolver naar beneden en
 mijn mond naar zijn strot brengend, trachtte ik dien
 door te bijten. Door mij een trap tegen mijn onderbuik
 te geven, wist hij zich vrij te maken en zich herstellend,
 richtte hij nogmaals de revolver op mij.

Op dit oogenblik wierp mijn zuster zich tusschen ons in
 en ontving op dat oogenblik afgevuurde schot recht in
 haar mond. Hevig bloedend zeeg zij neer. Ze moest onmid-
 delliijk overleden zijn.

Voor de tweede maal vuur gevend, wist de moordenaar
 van mijn zuster, mij in mijn onderarm te treffen; de
 kogel ging dwars door mijn elleboog. Na het tweede schot
 bleef hij toen met de revolver in de hand naar beneden
 gericht, naar mij en mijn zuster kijken.

Ik wist langs het lijk van mijn zuster heen naar buiten te
 komen

komen

- 3 -

OSI
C

komen en naar het achtererf rennend, probeerde ik over de achtermuur heen te ontkomen. Toen ik mij echter met het boyenlijf op den muur bevond vloog een kogel van een uit het tegenover liggend huis geloot schot, rakelings langs mijn hoofd, waarop ik mij liet vallen en daar ongeveer 15 minuten, half buiten bewustzijn op den grond bleef liggen.

Toen ik weer bijkwam, stond ik op en begaf mij naar de plaats waar mijn zuster werd vermoord. Ik nam haar in mijn armen en voelde dat zij al koud begon te worden, terwijl ik den ring, dien zij droeg niet meer van haar vinger kon krijgen.

Mijn aanrander en moordenaar van mijn zuster, die daar nog steeds aanwezig was, voer op een gegeven oogenblik met een "pegi" tegen ons uit, waarop wij ons allen verwijderden. Wij werden toen overgebracht naar het pand gelegen op den hoek Daendelstraat-Tamarindelaan, waar vroeger de "andelsvakschool was ondergebracht. In dit gebouw ontmoette ik Zuster Wiesner, aan wie ik verzocht naar mijn guster te gaan kijken. Tijdens mijn gesprek met zuster Wiesner gaf de moordenaar van mijn zuster het bevel "Als deze non gaat praten, schiet haar dan dood".

Om ongeveer 23 uur mochten alle vrouwen naar huis gaan met uitzondering van mijn persoon, die op een stoel moest gaan zitten.

Eenigen tijd later werd ik overgebracht naar Daendelstraat 69, om van daar uit in een auto vol met Pemoeda's - wier houding en uitlatingen alle perken te buiten gingen - overgebracht te worden naar de C.B.Z. Op Darmo werd ik achter in een passeerende ziekenauto overgebracht, daarin zich een dame bevond, die aan haar been gewond was, en zoo verder naar de C.B.Z. getransporteerd.

In de C.B.Z. zag ik veel gewonde vrouwen en kinderen. In de C.B.Z. kreeg ik bezoek van twee in het groen gekleede Pemoeda's, die mij vroegen of ik, indien zij den moordenaar van mijn zuster aan mij zouden uitleveren, ik hem zou vermoorden of niet. Op welke vraag ik een met klem bevestigend antwoord gaf. Den moordenaar heb ik echter nooit meer terug gezien.

Eenigen tijd later werd ik met de daar aanwezige vrouwen en kinderen op transport naar Darmo gesteld om van daaruit met de Engelschen te evacueeren. Wij kwamen echter te laat op Darmo aan, in zoverre, dat de Engelschen reeds aan het vertrekken waren en ons in geen geval meer konden meenemen. Ons werd toen gezegd, dat wij naar een Indonesisch kamp zouden worden gebracht, wat echter gelukkig niet door ging en wij weer naar de C.B.Z. werden getransporteerd.

Dank

Dank zij de goede zorgen van Dr. Augustin en een Zuster van de Java Kliniek, kwamen wij uiteindelijk in de Java Kliniek terecht, van waaruit wij tenslotte naar Singapore evacueerden.

Soerabaja, 15 Juli 1946.

w.g. F.G. Kraus.

Nevenstaande handteekening
in mijn bijzijn gesteld.

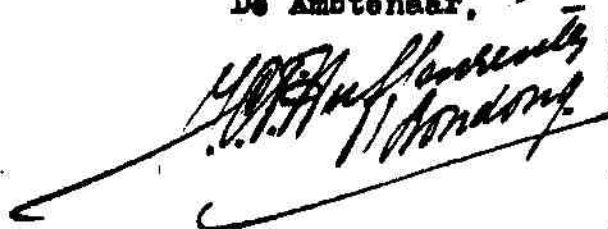
Naam : J.W.F. MEENG.

Functie: Hoofd K.D.P.-O.D.O.

Voor eensluidend afschrift
Ms. Het Hoofd van het Bijkantoor SOERABAJA,
van den O.D.O.

J.W.F. MEENG.

De Ambtenaar,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'J.W.F. Meeng', written over a horizontal line. The signature is slanted and includes some flourishes.